

Spomin na žrtve totalitarnih režimov Rovte 23 avgust 2020
Homilija msgr. dr. Peter Štumpf, soboški škof

Spominska sv. maša ob 75-letnici genocida nad farani Rovt

Spoštovani gospod župnik Janez Petrič, sobratje duhovniki, dragi bratje in sestre.

Vse vas pozdravljam v Kristusu.

Februarja letos na Brezjah, ko sem tam obhajal sveto mašo, sem bil prijazno povabljen od pripravljalnega odbora današnjega spominjanja v Rovtah na zločinske dogodke nad farani pred 75. leti, pa tudi nad slovenskim narodom, ter ob svetovnem dnevu spomina na vse žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov, da bi skupaj z vami obhajal sveto mašo za vse žrtve vojne in žrtev povojnih in izvensodnih pobojev. Tako smo se z gospodom župnikom Janezom in predstavnico pripravljalne odbora z gospo Judito Treven domenili za to bogoslužje.

Ker sem pred 25. leti, 15. avgusta, pričel službo župnika na Igu pri Ljubljani, so mi ljudje, ki so doživljali »bratomorijo« ali pa jo celo povzročali pod Krimom in krimskimi gozdovi, bili zelo dobro poznani. Z mnogimi sem se takrat srečaval v pri spravni bogoslužjih, pa tudi v pogovorih, nemalokrat pa tudi še vedno v grožnjah nekaterih meni, še takrat mlademu župniku, staremu 33. let.

Ob pričetku župniške službe nisem nič vedel, kaj vse se je dogajalo med in po vojni pod Krimom in seveda na Notranjskem. Počasi sem dojemal vso tragiko, bolečino in tudi sovraštvo, ki se je prelivalo med ljudmi. Ljudje so se drug pred drugim takrat čutili kot žrtve.

Sorodniki žrtev komunističnih pobojev so začutili priložnost, da končno svojo bolečino pričnejo deliti javno, brez strahu. Tisti pa, ki so bili pleteni v poboje ali pa njihovi sorodniki, pa so se zavili v molk, tudi zaradi bojazni da bi izgubili svoje privilegije. Občasno se me nekateri tožili takratnemu nadškofu Alojziju Šuštarju, češ da sem preveč zgovoren glede teh reči in preveč aktiven pri obnovah podružnih cerkva, ki so jih z enako ihto rušili partizani in italijanski okupatorji, ki so bili znani kot natančni topničarji. Ko sem šel na pogovore k nadškofu Šuštarju, da mu razložim mojo takratno zgovornost in delovanje, mi je dejal, da me podpira in imam pri njem vso njegovo zaščito.

Če boste kdaj šli v Iško vas, boste tam našli starodavno cerkvico sv. Križa, ki smo jo z dovoljenjem nadškofa Šuštarja skupaj z nekaterimi vaščani obnovili, saj je bila popolnoma izropana, ker je bila leta 1958 spremenjena v muzej revolucije. V njej so snemali filme, tudi film Idealist, posnet po romanu Martin Kačur pisatelja Ivana Cankarja. Če pa boste šli še dlje na Krim, boste prišli na Gornji Ig, kjer smo tudi z vaščani skupaj obnovili cerkvico sv. Lenarta, ki so jo s topovi povsem razsuli italijanski okupatorji, izropali pa partizani.

Zakaj vam to pripovedujem? Rad bi vam povedal, da nekoliko razumem tragična dogajanja med in po 2. svetovi vojni tudi pri vas v Rovtah, pa čeprav prihajam iz daljnega Prekmurja in občutim, kako hudo bolečino in žalost nosite v svojih srcih zaradi vaših dragih umorjenih prednikov. Njihova kri se še sedaj pretaka po vaših žilah, njihove duše počivajo v vaših dušah, utrip njihovega srce se nadaljuje v utripu vašega srca.

Ko ti ubijejo dedka ali babico, mater ali očeta, brate ali sestre, tete ali strice ali kogarkoli, ki ga imaš rad ali pa ga mogoče celo ne poznaš, pa je nekoč živel tukaj, kjer sedaj živiš ti, ubijejo v tebi začetek tebe. Lahko sicer danes živim, vendar mi je pred tem nekdo ubil tistega, ki je pred smrtjo dal življenje mojemu očetu in materi, ki je spočel in ki je rodila mene.

V duhovnem pomenu zaradi tega v nas nastanejo globoke rane. Tudi ko sedaj molimo in obhajamo sveto mašo za vaše umorjene farane in vse žrtve totalitarnih režimov, ne poskušamo oživiti mrtvih, ker oni so bolj živi pri Bogu, kot pa smo mi živi sedaj tukaj na zemlji, temveč slavimo Boga za te mučeniške velikane našega slovenskega naroda, ki so gotovo po hudem mučeništvu in strahotni smrti postali priprošnjiki naše vere in zavetniki naše poti za Gospodom Jezusom.

Rane, ki so se zaradi bratomorstva zasekale v slovenski narod in seveda tudi v vas, dragi farani Rovt, lahko zdravi samo Bog in nihče drug. Naši umorjeni predniki pa so pri tem duhovnem procesu aktivni kot duhovni bolničarji in bolničarke, ki na skrivnost, vendar močno učinkovit način na te rane vnašajo Božja zdravila pomoči, ki jih med nas prinašajo po volji milostnega Boga. V tem poslanstvu imajo naši mučeniški predniki poslanstvo zdravilcev narodnih in tudi naših osebnih ran. Pri tem poslanstvu imajo naši mučeniški predniki poslanstvo angelov - zdravilcev.

Tudi to obhajanje svete maše je zahvaljevanje Bogu za njegovo zdravilno pomoč vsem nam, kakor tudi za poslanstvo naših mučeniških prednikov, angelov-zdravilcev, ki so naši skrbniki iz blažene večnosti. Če namreč mi sedaj ne bi hoteli, da se zdravijo naše bolečine, žalost in morda tudi jeza in celo sovraštvo zaradi vseh umorjenih med in po 2. svetovni vojni, potem sedaj tukaj ne bi obhajali svete maše, ki nam pomeni živo, resnično in učinkovito Kristusovo vstopanje v mučeništvo naših prednikov. Sveta maša je namreč pridruževanje njihove smrti Kristusovi smrti in vstajenju.

Ko nam je Kristus naročil, naj obhajamo evharistijo v njegov spomin, nam je dal jasno vedeti, da ima takšno spominjanje moč njegove realne in resnične navzočnosti. In ker imamo radi naše mučeniške prednike in se jih danes spominjamo, so po Kristusovi navzočnosti pri tej sveti maši sedaj tudi oni tukaj, da skupaj z nami dajejo hvalo in čast Kristusu.

Brez spominjanja človeštvo ne obstaja. Ko nekoga zbrisemo iz spomina, ga zbrisemo iz obstoja. Tudi če se nekoga spominjamo z grenkobo ali celo s sovraštvom, mu s tem priznavamo obstoj. Vendar pa ima sovražni spomin grozovito moč. Ko se koga nenehno spominjamo s sovraštvom, nas lahko ta sovražni spomin nanj povsem uniči.

Slutimo lahko, da so se naši predniki pred nasilno smrtjo spraševali: Ali se nas bo kdo spominjal? Se nas bodo spominjali z ljubeznijo ali s sovraštvom? Kaj bodo o nas govorili? Bodo čez leta in desetletja sploh imeli do nas še kakšno usmiljenje ali se bode rogali iz naše strahotne smrti?

V vernih in nevernih je želja po spominjanju, predvsem po smrti, nepremagljiva volja po preživetju. Vernim je toliko lažje, ker vera obljublja pridruženje Kristusovemu življenju, nevernim pa nevera nič ne more obljubiti, le zgolj kratkotrajno spominjanje v spomenikih in hvalospevih, ki pa iz leta v leto bolj bledijo.

Tudi Kristus se ni mogel ogniti vprašanju: »Kaj pravijo ljudje, kdo je Sin človekov« (Mt 16,13)? S tem vprašanjem je Kristus vstopil v središče vseh človeških odločitev. V tem vprašanju se določa naša večnost – blažena ali zavržena.

Kdo je bil Jezus Kristus za naše umorjene prednike? Kdo je bil Jezus Kristus za tiste, ki so ji umorili? Kdo je bil Jezus Kristus za Hitlerja, Stalina, Tita? Kdo je Jezus Kristus za nas? Kdo je Jezus Kristus za tiste, ki nas v tem času sramotijo ali celo že preganjajo? To vprašanje je najbolj neizogibna stvar na tem svetu. Pred vsem se lahko skrivam ali celo ubežim, toda temu vprašanju se ne morem ogniti. V Kristusu namreč bivamo in smo.

Tudi tisti, ki nič ne dajo na Kristusa ali ga celo zavračajo, sovražijo in preganjajo, tudi taki ljudje v Kristusu bivajo in so. Brez Kristusa nas preprosto ni in nas ne more biti. Najsi živimo ali umiramo, vse to delamo v Kristusu. Tisti naši predniki, ki so umrli nasilne smrti, živijo naprej v Kristusu, ker so umrli v Kristusu. Tisti, ki so jih umorili, so v njih hoteli umoriti Kristusa, pa ga niso mogli in ga nikdar nihče več ne bo mogel umoriti. Kristus je namreč enkrat za vselej umrl za vse, da bi nas privedel k Bogu Očetu.

Hitler, Stalin, Tito so prepričevali svoje narode, da jim hočejo omogočiti raj na zemlji, raj ki bo boljši od Božjega raja. Namesto raja pa so odprli nešteta grobišča in vanje kot zavržene smeti zmetali milijone ljudi. Diktatorji so sami sebe spreminjali v bogove in pri tem sejali med ljudmi smrt.

Po 75. letih konca druge svetovne vojne se človeštvo ni naučilo skoraj ničesar. Dogodki po svetu in pri nas ponovno postajajo velika grožnja drug drugemu. Če so diktatorji včasih narodom obljubljali raj, danes diktatura potvorjene in zmaličene demokracije obljublja naslado brez meja. Ideologije nacizma, fašizma in komunizma so se sprevrgle v eno samo, združeno ideologijo naslade. Vse tri ideologije zaslepljujejo množice s ponujanjem nešteti oblik naslade, da bi tako učinkoviteje ponovno prišle do oblasti in moči.

Nagon po nasladi je postal močnejši od nagona po preživetju. In to je naša grožnja. Vsi smo vedeli, prav vsi, da bo po počitnicah in dopustih zaradi groženj epidemije zopet zelo težko. Pa za preprečitev uresničenja te grožnje nismo naredili praktično nič. Dosti ljudi, med njimi sedaj največ mladih, se vrača iz zabaviščnih krajev okuženi s koronavirusom. Raje okuženi, kot pa prikrajšani naslade. Ni pomembno, kako bo s šolo, kako bo šlo življenje naprej. Naslada mora biti. Inšpektorji se spravljajo ne Brezje zaradi prisotnosti večjega števila ljudi ob prazniku Marijinega Vnebovzetja, ne gredo pa na kraje množičnega »žuriranja«, protestiranja in podobnih reči in tam naredijo red.

Zelo zaskrbljujoče je, ko celo nekatere javne institucije legalizirajo naslado kot nedotakljivi privilegij, v katerem bi naj po nasladi prišla do izraza človeška svoboda in dostojanstvo. Naslada je glavno gibalo boja za pravice brez dolžnosti. Pravica do naslade da, dolžnost do varovanja življenja in zdravja pa ne. Za razvijanje in krepitev takšne razpuščene in egoistične svobode pri nas funkcionira kar precej organizacij.

Od ljudi, ki jih obvladuje naslada, tudi naslada po oblasti, moči in po nekdanjih privilegijih iz časov komunizma, ne moremo pričakovati nobene narodne sprave, nobene pietete do umorjenih med 2. svetovno vojno in po

njej. Od njih ne moremo čakati nič, čisto nič. Če v sebi nimajo etične zavesti in odgovornosti za svoje zdravje in zdravje drugih, in če se pustijo zlorabljeni manipulantom, da rušijo pravne osnove, nujne za funkcioniranje naše države, so taki ljudje povsem izropani zmožnosti etičnega premisleka in delovanja. Njim je vseeno, kaj bo z drugimi. Njim gre samo za bivanje v nasladi. Celo družbeni red bi radi zrušili samo zaradi svoje naslade. Taki nikdar ne bodo zmogli braniti domovine, ne garati za domovino, ne prevzemati odgovornosti za domovino.

Če bi danes morali braniti domovino, kot smo jo pred 29. leti, bi jo silno težko branili, ker bi bilo malo takih, ki bi se za ceno varnosti domovine odrekli svoji nasladi. Sedanji protestniki in drugi nergači bi se poskrili. Na okopih domovine bi se znašel ostanek ljudi, ki je v sebi ohranil duhovno normalnost in etično moč.

Veliko, zelo veliko imamo danes položiti pred naše mučeniške prednike, kajti tudi mi smo pričeli izkušati tiste žalostne in tragične čase, ki so jih nekoč doživeli in pretrpeli oni. Kristus je apostola Petra postavil za svojo pričo, ki ne odstopa od resnice, pravičnosti in odgovornosti. In takšnih prič, ki ne odstopajo, slovenski narod sedaj zelo, zelo potrebuje. Priče, ki ne odstopajo od resnice, pravičnosti in odgovornosti, verni ki ne odstopajo od Kristusa, obetajo naš obstoj in prihodnost.

Tudi po grobiščih naših umorjenih prednikov so še zmeraj razsejani mnogi rožni vencji in Marijine svetinjice. Z molitvijo »zdravamarija« so umirali ti naši mučenci. Z mučeniško molitvijo k nebeški Materi Mariji so nam izmolili vero. Brez njih nas ne bi bilo in brez njih tudi mi ne bi mogli verovati. V tem, kako živimo, se določamo za našo blaženo ali zavrženo večnost. Smrti pride za vse. Mati Marija naj nam pomaga in izprosi blaženo večnost v nebesih, da bomo tudi mi deležni nebeške slave naših mučeniških prednikov.

Vedno in povsod naj hodi z nami Mati Marija.

amen